

RESULTATEN VAN DE WINTERVOGELTELLING IN JANUARI 1986

Jan van der Winden & Tom Heijnen (PPD Noord-Brabant)

Inleiding

In januari 1986 is er wederom een wintervogeltelling gehouden, georganiseerd door de Provinciale Planologische Dienst van Noord-Brabant. Het is inmiddels de derde winter in successie, dat er een groot deel van het agrarische gebied in midden en oost Brabant op een aantal vogelsoorten is geteld. En zo langzamerhand begint het beeld van de verspreidig en aantallen van een aantal bij ons overwinterende vogelsoorten steeds duidelijker te worden. In dit artikel worden de resultaten van de telling in januari 1986 beschreven en vergeleken met de tellingen in januari 1984 en 1985.

Methode

De telling is beperkt tot het agrarische gebied van midden en oost Brabant. Het is niet mogelijk gebleken, om dit areaal tijdens een telling geheel te onderzoeken (tabel 1).

Tabel 1. Aantal onderzochte "wintervogelgebieden" in januari 1984, 1985 en 1986.

	1984	1985	1986
Aantal telgebieden	148 (56 %)	202 (77%)	150 (57 %)
Oppervlakte (km ²)	1317	1798	1335

De telling wordt gehouden in de maand januari. In dit tijdsbestek wordt ieder telgebied één keer onderzocht. De telling wordt uitgevoerd door tientallen vogelaars en twee vogelaars van de PPD, die dan full-time het veld in gaan. De in totaal 263 telgebieden zijn gemiddeld 890 ha groot en worden met de fiets of met de auto systematisch doorkruist. Over de telgebieden heen "loopt" een kilometerhok-grid, zoals dat aangegeven is op de topografische kaarten. Alle waarnemingen worden per kilometerhok genoteerd. In hoofdzaak worden zwanen, ganzen, roofvogels, meeuwen en kraaien geteld. Ook een aantal andere soorten wordt evenwel vaak genoteerd. Omdat de telsoorten overwegend makkelijk in het veld opvallen, is de onderzoekssnelheid (gemiddeld ongeveer 1 uur per 300 ha) redelijk hoog. Voor meer informatie over de methode van het onderzoek wordt verwezen naar de interim-rapportage over het avifauna-onderzoek (Heijnen et al.1986).

De telling in januari 1986

Figuur 1 geeft een globaal overzicht van de gebieden, die in januari 1986 zijn onderzocht. Het betreft in totaal 150 telgebieden met een totale oppervlakte van circa 1335 km². In figuur 1 zijn tevens de gebieden aangegeven, die tijdens het tellen geheel of gedeeltelijk met sneeuw waren bedekt. Dit is van belang bij het bekijken van de hieronder opgenomen verspreidingskaarten, omdat een gesloten sneeuwdek grote gevolgen kan hebben voor het voorkomen van vogels. Grote gaten in het verspreidingspatroon van een soort kunnen vaak hierdoor verklaard worden.

Het weer in januari 1986 zat tussen een strenge winter en een zachte winter in. Van 4 tot ongeveer 10 januari was er sprake van een gesloten sneeuwdek en koude. Ook aan het eind van de maand was dit het geval. Tussendoor is er wel wat sneeuw gevallen, maar meestal was die snel verdwenen. De waarnemingsomstandigheden waren over het algemeen matig tot goed. Het totaal aantal gebieden dat in 1986 is geteld is aanzienlijk minder dan in 1985. In tegenstelling tot voorgaande tellingen is echter in het rivierengebied een zeer groot, aaneengesloten oppervlak geteld.

Enkele resultaten1. Algemene wintervogels

De telresultaten zijn samengevat in de tabellen 2, 3, 4 en 5, waarin ook de gegevens van 1984 en 1985 zijn verwerkt. Veel interessante gegevens zijn hieruit te halen. In tabel 2 zijn de totaal aantallen per soort aangegeven, zoals vastgesteld tijdens de tellingen. Ook is de kilometerhokfrequentie vermeld. Dat is het percentage kilometerhokken (t.o.v. het totaal aantal getelde kilometerhokken) waarin de soort is vast gesteld.

Tabel 3 geeft een vergelijking van steeds twee tellingen (bijvoorbeeld 1984 en 1985). Daarbij is alleen gekeken naar de telgebieden, die tijdens beide tellingen zijn onderzocht. Het aantal exemplaren in dergelijke telgebieden is opgeteld en dat aantal is in de tabel opgenomen. Tabel 3 geeft m.a.w. een totaal beeld van de gebiedsdoorsnede van twee tellingen en heeft tot doel, om een juiste vergelijking te kunnen maken tussen twee tellingen.

Tabel 4 is feitelijk een iets andere versie van tabel 3. De aantallen uit tabel 3 zijn namelijk nu door de getelde oppervlakte gedeeld. Het resultaat is "aantal exemplaren/100 ha" (zie kolom "2 keer geteld"). Het zelfde is gedaan voor de gebieden, die slechts een keer geteld zijn, bijvoorbeeld of in 1984 of in 1985 (maar niet in 1984 én 1985). Het nut van deze dichtheidscijfers is, dat nu ingeschat kan worden of de doorsnede uit tabel 3 wel representatief is. Kijk hierbij naar de dichtheidsverhoudingen en niet zozeer naar de dichtheden zelf. Een doorsnede van de drie getelde winters is nog niet mogelijk.

Tenslotte is in tabel 5 een overzicht opgenomen van het aantal exemplaren per "presentie kilometerhok", dat is een kilometerhok waarin de betreffende soort tijdens de telling is waargenomen. Je zou deze maat kunnen opvatten als "groepsgrootte" maar echt juist is dat niet. Beter zou het zijn om te spreken van "mate van concentratie".

In het hierna volgende is een selectie gemaakt van een aantal soorten, die talrijk zijn of interessante verspreidingspatronen te zien geven.

Van enkele van deze soorten is tevens een verspreidingskaartje opgenomen; bij de interpretatie hiervan dient men rekening te houden met de gebieden, die tijdens het tellen met sneeuw waren bedekt (figuur 1).

Tabel 2. Resultaten wintervogeltellingen 1984-1986: geteld aantal exemplaren en vastgestelde kilometerhokfrequentie.

Soort	Aantal exemplaren			Kilometerhok-frequentie(%)		
	1984	1985	1986	1984	1985	1986
Blauwe Reiger	358	324	341	15	11	14
Knobbelzwaan	64	247	189	1.0	2.0	2.2
Kleine Zwaan	305	294	301	0.4	0.4	0.9
Rietgans	1.470	15.110	6.540	0.7	3.9	3.4
Kolgans	9	5.560	11.320	-	0.8	2.0
Grauwe Gans	6	574	129	-	0.2	0.2
Blauwe Kiekendief	10	41	7	0.6	1.8	0.4
Havik	13	34	18	0.7	1.6	1.1
Sperwer	100	182	110	5.6	7.6	6.1
Buizerd	601	1.020	576	27	34	25
Torenvalk	214	171	104	11	7.6	5.4
Smelleken	6	10	6	0.4	0.5	0.4
Patrijs	525	1.690	381	5.4	10	4.2
Kievit	604	1.160	1.080	1.2	0.4	1.4
Zilvermeeuw	5.640	2.500	2.630	7.4	4.7	7.0
Stormmeeuw	5.580	8.360	28.300	16	12	26
Kokmeeuw	36.550	25.960	64.280	34	19	38
Ekster	9.490	9.130	9.380	73	71	70
Kauw	23.610	25.900	25.740	41	51	45
Roek	35.700	45.560	28.760	40	46	40
Zwarte Kraai	19.120	19.600	19.840	79	79	83
Bonte Kraai	296	560	48	2.9	3.2	0.6

Tabel 3. Resultaten wintervogeltellingen 1984-1986: paarsgewijze vergelijking van twee jaren wat betreft het aantal exemplaren in gebieden, die in beide jaren zijn geteld.

Soort	Aantal ex		Aantal ex		Aantal ex	
	1984	1985	1984	1986	1985	1986
Blauwe Reiger	301	154	238	207	232	286
Knobbelzwaan	20	27	25	11	173	119
Kleine Zwaan	4	5	36	12	248	92
Rietgans	955	2.090	1.110	1.110	1.800	3.210
Kolgans	-	-	-	-	2.780	3.370
Grauwe Gans	-	-	-	-	-	-
Blauwe Kiekendief	7	18	8	4	28	6
Havik	11	15	10	9	11	18
Sperwer	77	99	55	72	83	97
Buizerd	463	506	330	286	570	465
Torenvalk	169	86	132	57	92	81
Smelleken	5	5	3	3	5	4
Patrijs	451	1.180	312	295	1.175	342
Kievit	533	89	546	119	1.090	1.060
Zilvermeeuw	4.090	1.290	3.060	1.040	1.510	2.590
Stormmeeuw	4.690	1.910	3.880	8.700	4.510	24.340
Kokmeeuw	29.260	11.160	23.560	34.290	16.930	54.970
Ekster	7.590	4.640	5.860	5.250	5.140	7.550
Kauw	19.860	13.330	14.930	13.310	12.840	21.070
Roek	30.660	19.240	21.140	16.910	24.720	22.890
Zwarte Kraai	15.230	9.820	11.630	11.350	12.290	17.190
Bonte Kraai	195	202	78	12	156	35

Tabel 4. Resultaten wintervogeltellingen 1984-1986: paarsgewijze vergelijking van twee jaren wat betreft het aantal exemplaren per 100 ha, gesplitst voor (a) gebieden die één keer zijn geteld, en (b) gebieden die in beide jaren zijn geteld.

Soort	1 keer geteld		2 keer geteld	
	1984	1985	1984	1985
Blauwe Reiger	0.2	0.2	0.3	0.2
Sperwer	0.1	0.1	0.1	0.1
Buizerd	0.5	0.7	0.5	0.5
Torenvalk	0.2	0.1	0.2	0.1
Patrijs	0.3	0.7	0.5	1.2
Kievit	0.3	1.5	0.6	0.1
Zilvermeeuw	5.5	1.7	4.3	1.4
Stormmeeuw	3.4	8.8	4.8	2.0
Kokmeeuw	26	20	31	12
Zwarte Kraai	14	13	16	10
Roek	18	36	32	20
Ekster	6.7	6.1	8.0	4.9
Kauw	13	17	21	14

Soort	1 keer geteld		2 keer geteld	
	1984	1986	1984	1986
Blauwe Reiger	0.3	0.3	0.3	0.3
Sperwer	0.1	0.1	0.1	0.1
Buizerd	0.6	0.6	0.4	0.4
Torenvalk	0.2	0.1	0.2	0.1
Patrijs	0.5	0.2	0.4	0.4
Kievit	0.1	2.1	0.7	0.2
Zilvermeeuw	5.6	3.4	4.0	1.4
Stormmeeuw	3.7	42	5.1	11
Kokmeeuw	28	64	31	45
Zwarte Kraai	16	18	15	15
Roek	31	25	28	22
Ekster	7.8	8.9	7.6	6.8
Kauw	18	27	20	17

Soort	1 keer geteld		2 keer geteld	
	1985	1986	1985	1986
Blauwe Reiger	0.1	0.3	0.2	0.3
Sperwer	0.2	0.1	0.1	0.1
Buizerd	0.7	0.6	0.6	0.5
Torenvalk	0.1	0.1	0.1	0.1
Patrijs	0.8	0.2	1.1	0.3
Kievit	0.1	0.1	1.1	1.0
Zilvermeeuw	1.5	0.2	1.5	2.5
Stormmeeuw	5.8	20	4.4	24
Kokmeeuw	14	47	17	54
Zwarte Kraai	11	13	12	17
Roek	32	29	24	22
Ekster	6.1	9.2	5.0	7.4
Kauw	20	23	13	21

Tabel 5. Resultaten wintervogeltellingen 1984-1986: "groeps grootte", d.w.z. het gemiddeld aantal exemplaren per kilometerhok, waarin de soort is vastgesteld.

Soort	1984	1985	1986
Blauwe Reiger	1.4	1.4	1.5
Knobbelzwaan	3.7	5.6	5.1
Kleine Zwaan	38	33	20
Rietgans	128	180	113
Kolgans	n.v.t.	309	333
Grauwe Gans	1.0	1.1	1.0
Havik	1.1	1.0	1.0
Sperwer	1.1	1.1	1.1
Buizerd	1.3	1.3	1.3
Torenvalk	1.1	1.0	1.1
Smelleken	1.0	1.0	1.0
Patrijs	5.8	7.6	5.3
Kievit	30	128	45
Zilvermeeuw	45	24	22
Stormmeeuw	21	32	63
Kokmeeuw	64	62	99
Zwarte Kraai	15	11	14
Bonte Kraai	6.0	8.0	4.4
Roek	53	46	42
Ekster	7.7	5.9	7.9
Kauw	34	24	34

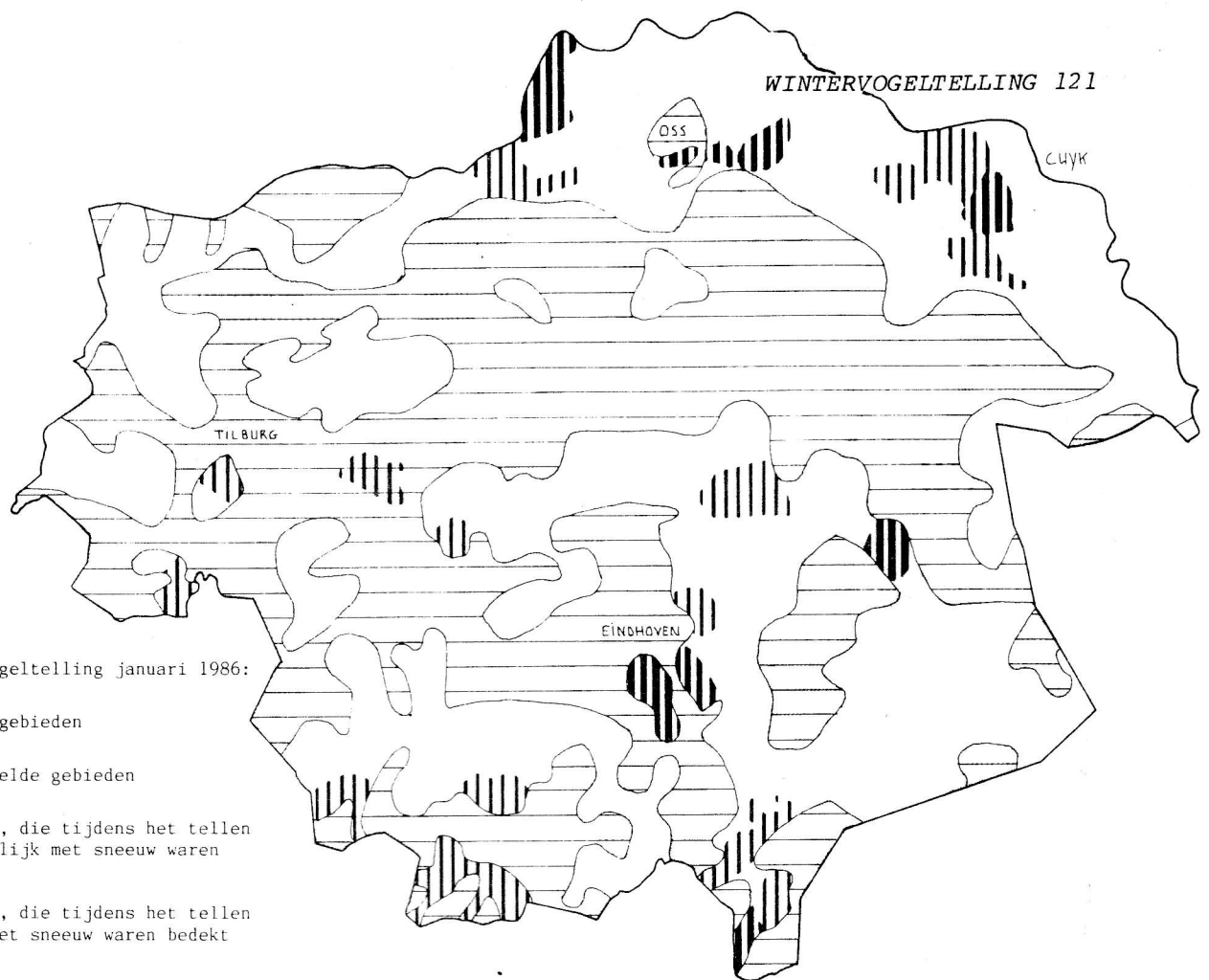
Blauwe Reiger (figuur 2)

De Blauwe Reiger is vooral aangetroffen in het rivierengebied, in beekdalen en in de Peelstreek. Opvallend is het ontbreken in een groot deel van de Kempen en ten zuiden van Tilburg. In tabel 3 is goed te zien, hoeveel invloed een strenge winter heeft op de aanwezigheid van de soort in Brabant. In 1985 (strenge winter) waren de aantallen het laagst. In 1984 en 1986 was het aantal ongeveer gelijk.

Knobbelzwaan (figuur 3)

Het voorkomen van de Knobbelzwaan is zeer sterk geconcentreerd in de streek tussen Rosmalen en Ravenstein. Deze soort komt hier regelmatig verspreid voor op weilanden en op of nabij water. Buiten het rivierengebied komt de Knobbelzwaan zo goed als niet voor. De groepen zijn over het algemeen klein: meer dan 10 exemplaren is al uitzonderlijk. De grootste groep betrof 26 exemplaren. Plaatselijk komt de soort gemengd met Kleine of Wilde Zwanen voor.

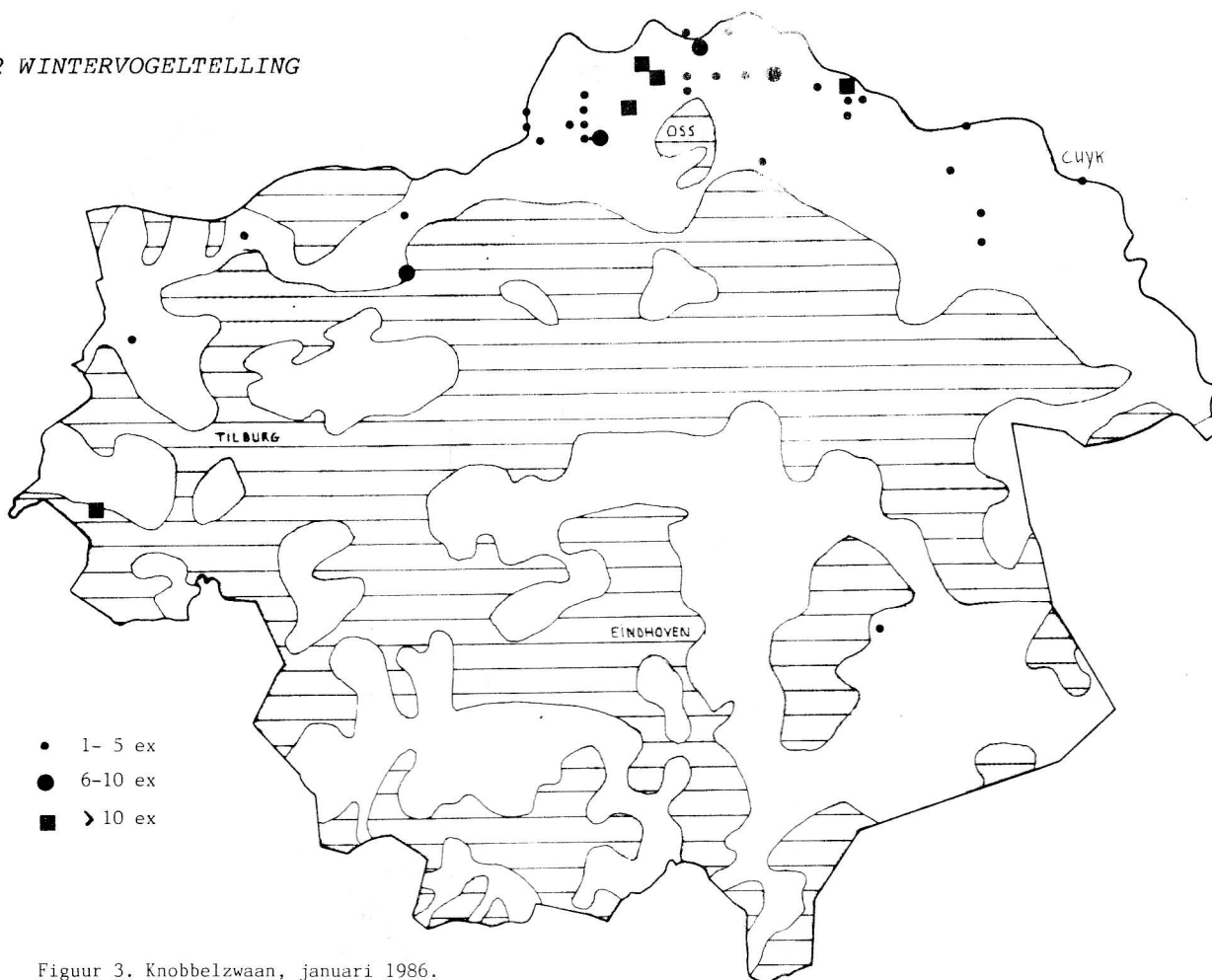
Het lijkt er op, dat er in 1985 meer Knobbelzwanen zaten dan in 1984 en 1986. Dit komt waarschijnlijk door het koude weer in 1985. Veel vogels, die normaal gesproken in noordelijke regionen overwinteren, komen dan naar het zuiden. In totaal zullen er zo'n 200-300 Knobbelzwanen elke winter in midden en oost Brabant aanwezig zijn.

Figuur 1. Wintervogeltelling januari 1986:

Figuur 2. Blauwe Reiger, januari 1986.

Figuur 3. Knobbelzwaan, januari 1986.

Figuur 4. Kleine Zwaan, januari 1986.

Kleine Zwaan (figuur 4)

In 1986 werden de grootste aantallen aangetroffen in de Vughtse Gement (100-150 ex), de polders tussen Maren en Oss (150 ex), bij Macharen (82 ex), in de Keentsche Uiterwaard (73 ex) en in de Zurepasweiden bij Groeningen (65 ex). Dit zijn plaatsen waar bijna jaarlijks Kleine Zwanen overwinteren en behoudens enkele kleine groepjes zijn het tevens de enige regelmatige verblijfplaatsen van de soort in midden en oost Brabant. De Kleine Zwaan prefereert drassige weilanden in open gebieden.

In totaal verbleven er in de winter van 1986 zo'n 500 Kleine Zwanen in midden en oost Brabant. Het gemiddelde aantal per presentie-kmhok lijkt wel veel lager dan in andere jaren, maar twee grote groepen (Maren - Oss en Vughtse Gement) zijn in 1986 niet tijdens de wintervogeltelling geteld maar apart.

Rietgans (figuur 5)

In de eerste twee weken van januari 1986 heeft er een spectaculaire ganzen-trek plaats gevonden. Bij Den Bosch bijvoorbeeld waren er op twee dagen zo'n 5000-8000 overtrekkende ganzen waargenomen. In deze periode zaten overal grote aantallen ganzen in het rivierengebied, ook buiten de vaste pleisterplaatsen. Op de verspreidingskaart van de Rietgans is duidelijk te zien, dat de hoofdverspreiding net als in de andere jaren weer in de poldergebieden langs de Maas en rond de Grote Peel lag.

Het aantal pleisterende Rietganzen in 1986 was hoger dan in 1984 en lager dan in 1985. De grootste aantallen in 1986 werden gezien bij Megen (350ex), ten zuiden van Maren (800), ten noordwesten van Ravenstein (160), in de Keentsche Uiterwaard (1280), de Vughtse Gement (640), de Zurepasweiden bij Groeningen (355), het Gevlocht bij Asten (1450), Diepenhoek ten zuiden van Someren (550) en langs de noordwest-rand van de Grote Peel (280).

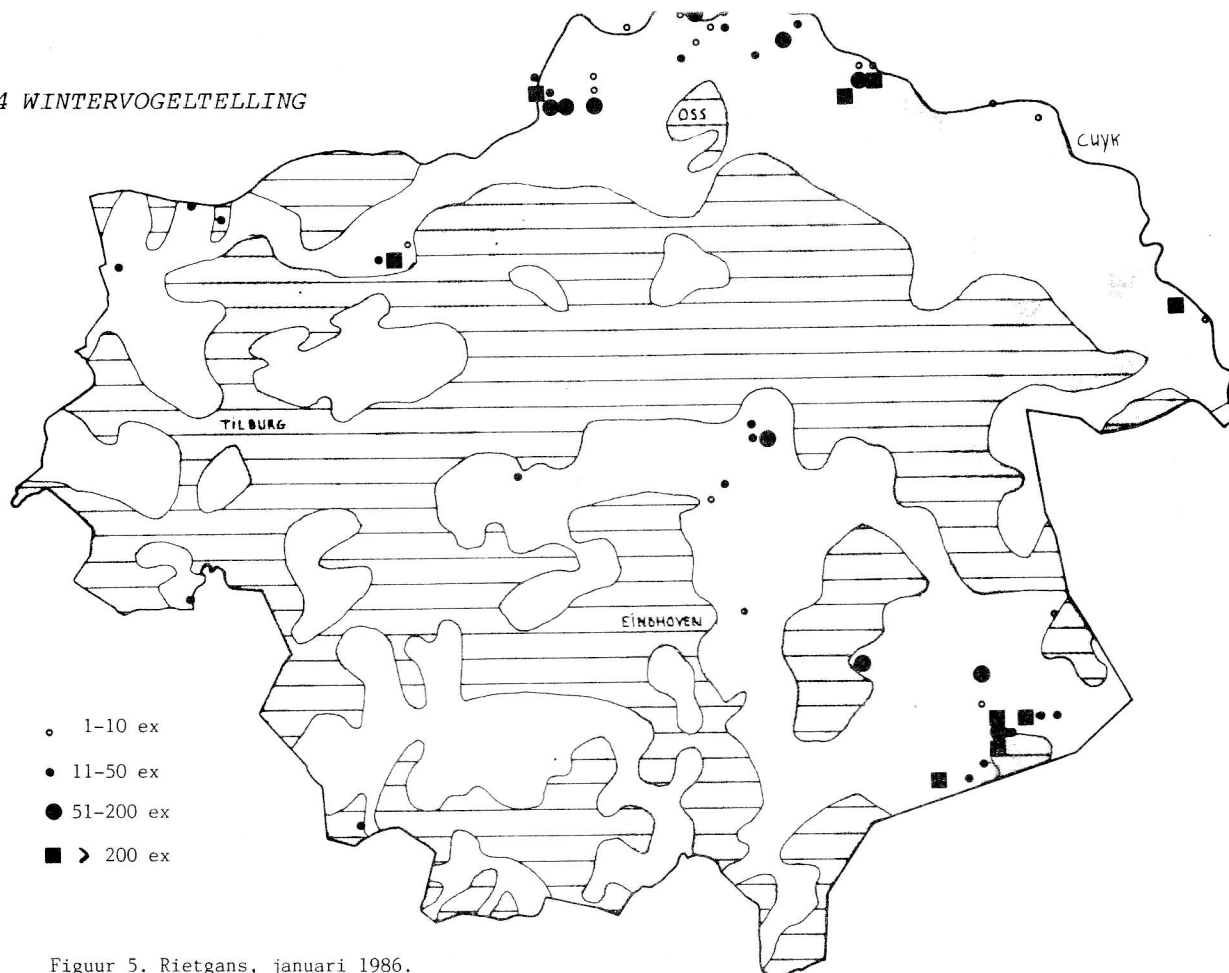
Het Helvoirts Broek is tijdens de telling zelf niet bezocht. Op 22/24 december 1985 zaten hier 350 Rietganzen en op 11 januari 1986 1300-1400. Daarna overstroomde een groot gedeelte van het gebied en verdwenen de vogels.

Kolgans (figuur 6)

In de zelfde periode, dat er veel Rietganzen overtrokken of pleisterden, was ook de Kolgans goed vertegenwoordigd. Er werden in 1986 aanzienlijk meer vogels waargenomen dan in de voorgaande twee winters, en ook nu lag het zwaartepunt van de verspreiding in het rivierengebied. De grootste aantallen werden gezien in de omgeving van Megen (550 ex), in de polders bij Capelle (3030), tussen Waspik en 's-Gravenmoer (4000), ten zuiden van Maren (2410) en in de Vughtse Gement (815).

Buizerd (figuur 7)

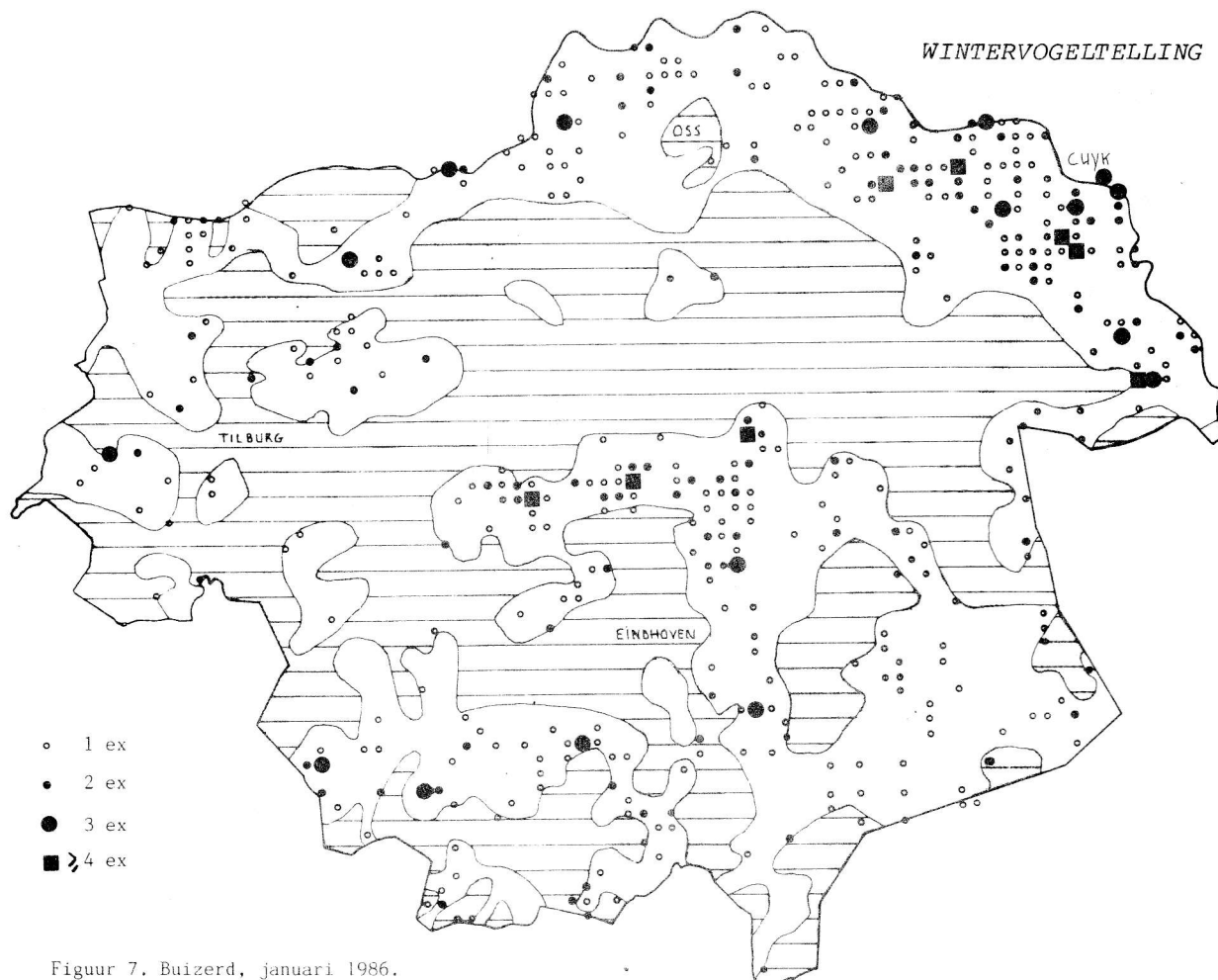
De verspreidingskaart van de Buizerd toont grotere aantallen in de meer besloten agrarische gebieden. Zo zijn de polders tussen Den Bosch en Ravenstein betrekkelijk arm aan Buizerden en de streek tussen Ravenstein en Maarhees is relatief goed bezet. Ook in midden Brabant verblijven veel Buizerden.

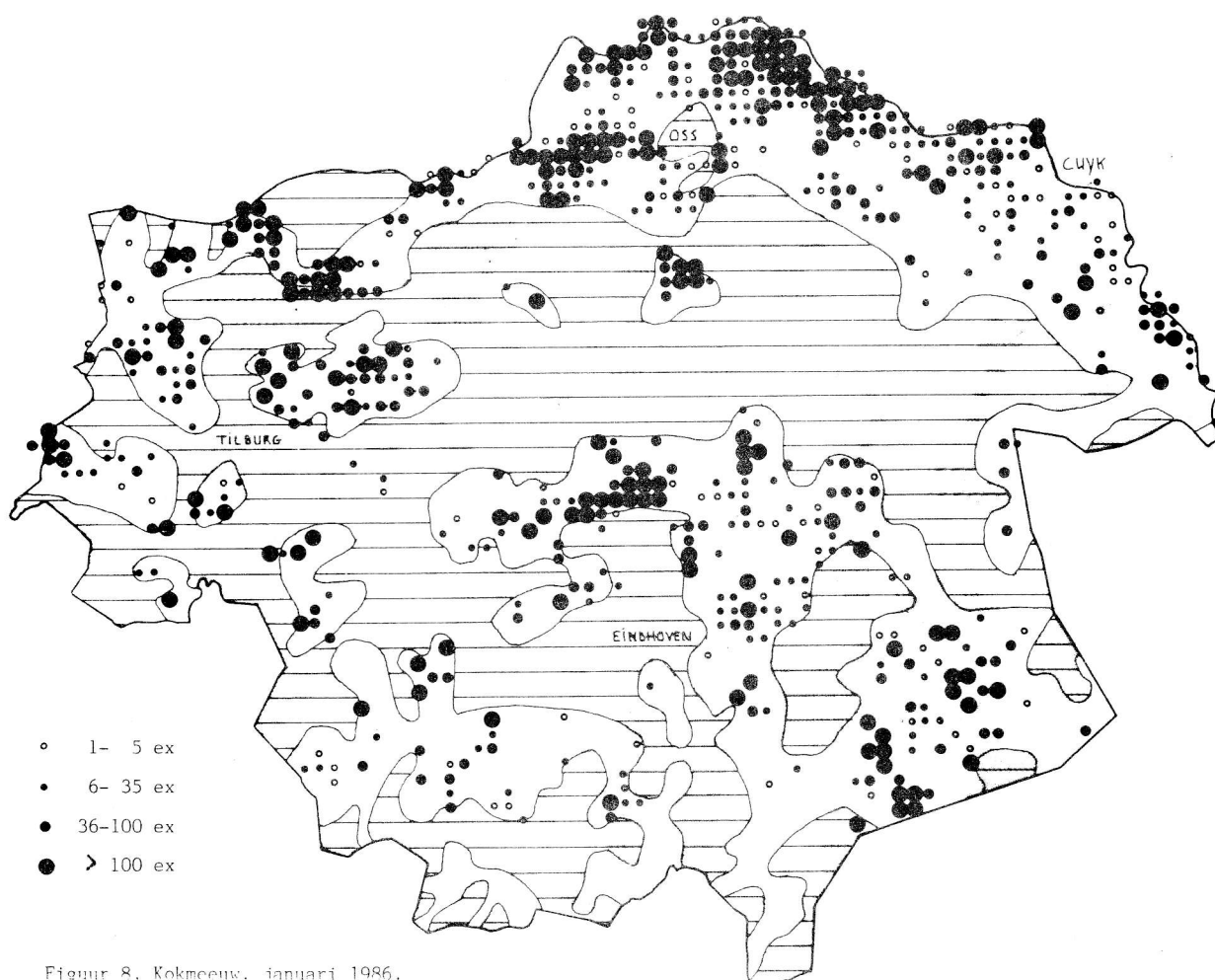
Figuur 5. Rietgans, januari 1986.

Figuur 6. Kolgans, januari 1986.

Figuur 7. Buizerd, januari 1986.

Figuur 8. Kokmeeuw, januari 1986.

Opvallend is het geringe voorkomen in de Peelstreek en in het westelijk deel van het onderzochte gebied. Uit de tabellen is af te lezen, dat de aantallen in januari 1986 ongeveer op het peil van 1984 zitten en lager zijn dan in 1985. Het is een bekend verschijnsel, dat er in een strenge winter, zoals die in 1985, meer Buizerden in onze streek verblijven.

Torenvalk

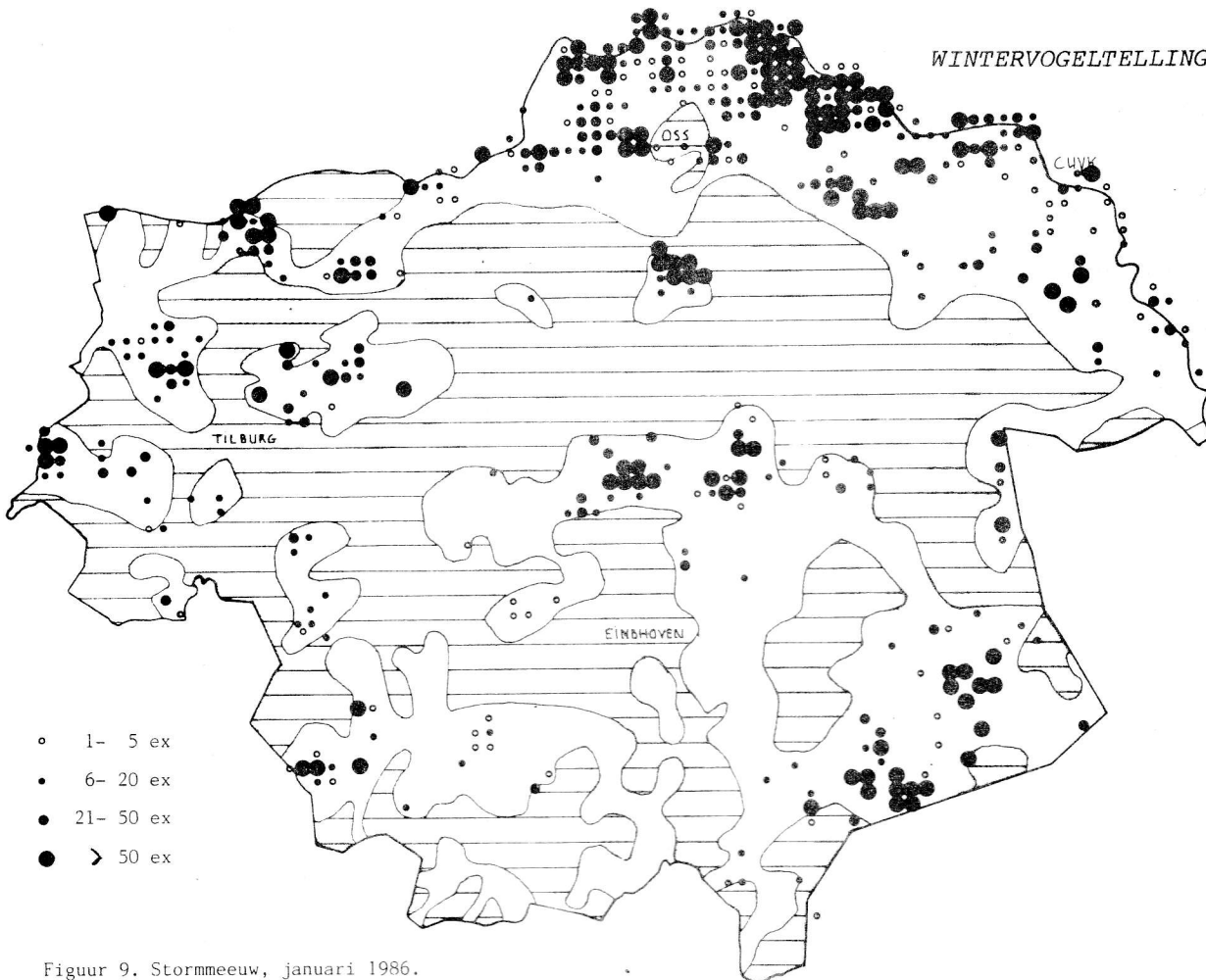
De Torenvalk is regelmatig verspreid gezien, met name in de omgeving van Cuyk en tussen Den Bosch en Lith. De aantallen ten opzichte van 1984 en 1985 waren ongeveer gelijk, maar de kilometerhok-frequentie was beduidend lager.

Patrijs

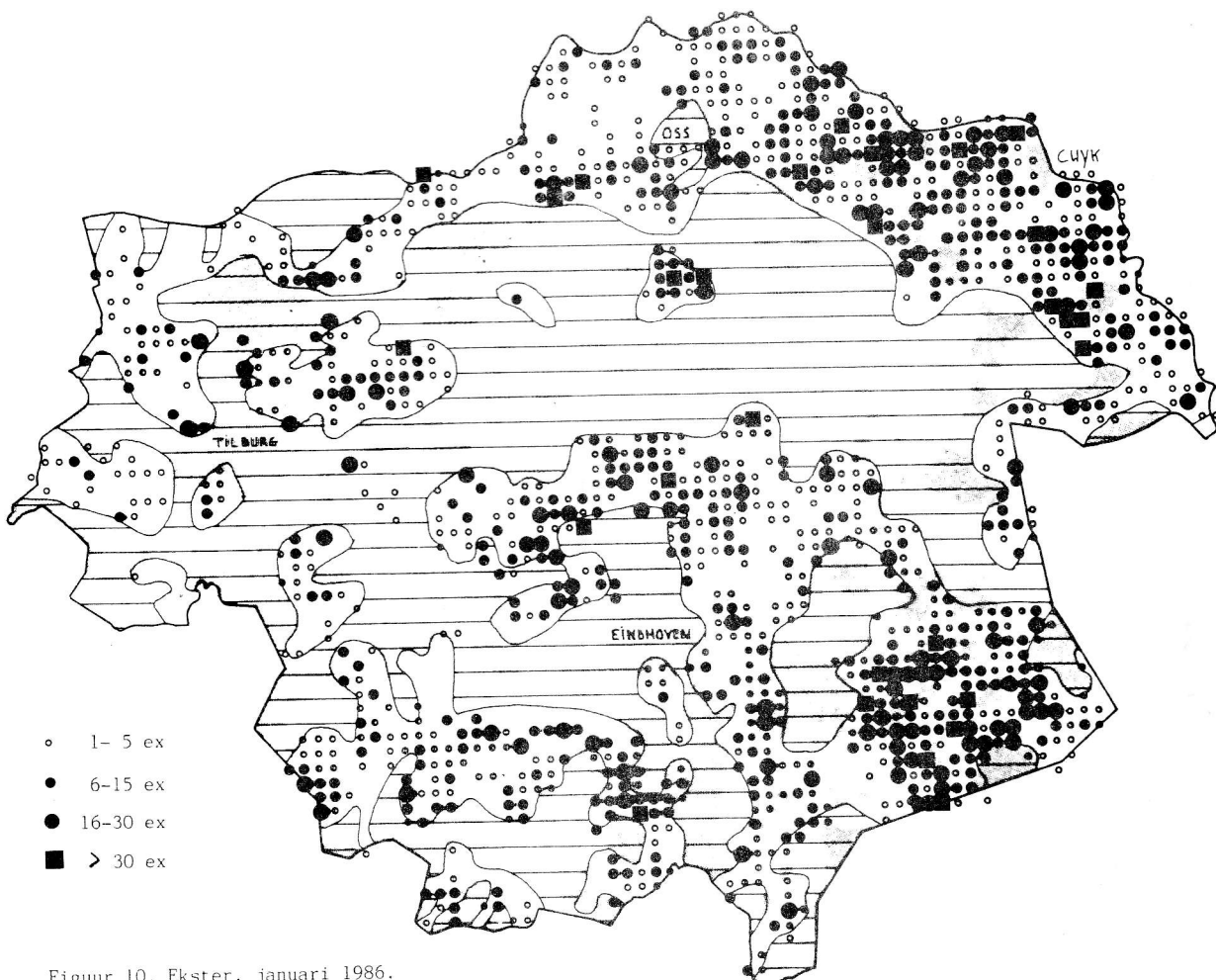
Verspreid over midden en oost Brabant werden Patrijzen gezien, maar bijna nooit meer dan 15 exemplaren in een kilometerhok. Het aantal komt ongeveer overeen met dat in 1984, maar bedraagt minder dan 50% ten opzichte van 1985. In 1985 was er echter sprake van een gesloten sneeuwdek gedurende het grootste deel van de maand, waardoor de Patrijs veel beter opvalt.

Kievit

Er werden enkele groepen gezien tot maximaal ca 300 exemplaren, vooral in de polders van Lith. Het totale aantal was aanzienlijk lager dan in 1984 en 1985. Opgemerkt moet worden, dat weersomstandigheden een grote invloed op het voorkomen van de Kievit hebben, ook op korte termijn.

Figuur 9. Stormmeeuw, januari 1986.

Figuur 10. Ekster, januari 1986.

Kokmeeuw (figuur 8)

De Kokmeeuw is veruit de meest algemene meeuwensoort in midden en oost Brabant. In tegenstelling tot de Stormmeeuw komt de soort veel vaker in het binnenland voor, hoewel vastgesteld moet worden dat de aantallen in het rivierengebied hoger zijn. Open gebieden, zoals polders en jonge heideontginningen, hebben de voorkeur. Naast graslanden zoekt de Kokmeeuw ook vaak voedsel op akkers, met name als er pas gegierd is. Een gesloten sneeuwdek heeft meteen het verdwijnen van de soort tot gevolg; hierdoor wordt een deel van de gaten in het verspreidingspatroon verklaard. De aantallen in 1986 waren aanzienlijk hoger dan in de twee vocrafgaande winters.

Stormmeeuw (figuur 9)

Een van de meest opvallende aspecten van de wintervogeltelling in januari 1986 was wel het enorme aantal Stormmeeuwen, dat met name in het rivierengebied verbleef.

Open gebieden hebben duidelijk de voorkeur, vandaar het frequent voorkomen in poldergebieden en jonge heideontginningen. De Stormmeeuw wordt voornamelijk op graslanden aangetroffen en in veel mindere mate op akkers.

Als er een gesloten sneeuwdek op het land ligt, is de Stormmeeuw verdwenen. Vandaar dat binnen het vrijwel aaneengesloten verspreidingsgebied langs de Maas enkele grote gaten zitten. Dat is ook de reden, waarom er in 1985 zo weinig Stormmeeuwen zijn gezien. Dat het aantal ten opzichte van 1984 eveneens zo hoog is, ligt voornamelijk aan het feit, dat toen nauwelijks in het rivierengebied geteld is.

Zilvermeeuw

Zilvermeeuwen werden vooral in het rivierengebied gezien en in de omgeving van de VAM (vuilstort) te Mierlo. Zelden werden meer dan 75 exemplaren per kilometerhok vastgesteld. Ten opzichte van 1984 is het aantal in januari 1986 laag te noemen en ten opzichte van 1985 vrij hoog.

Ekster (figuur 10)

Deze standvogel is, zoals gebruikelijk, in grote aantallen waargenomen. Hoewel de Ekster overal in midden en oost Brabant voorkomt, lijken er enige trends in de verspreiding naar voren te komen (vergelijk ook de gegevens in het interim-rapport van de PPD). De open poldergebieden bij Lith - Oss en het westelijk deel van het onderzochte gebied herbergen relatief weinig Eksters. In het noordelijk deel van het gebied, in de Peelstreek, in midden Brabant en in delen van de Kempen worden vaak zeer grote aantallen aangetroffen.

Het vastgesteld aantal Eksters in januari 1986 is vergelijkbaar met dat in 1984. Ten opzichte van 1985 werden er meer geteld. Vermoedelijk komt dat door de strenge vorstperiode in januari 1985; we vermoeden dat toen veel vogels naar de dorpen of steden waren getrokken of beschutting in de bossen zochten.

Kauw

Hoewel de Kauw overal in midden en oost Brabant aan te treffen is, kwam de soort minder vaak voor in de open poldergebieden bij Lith en Oss en ten westen van Tilburg. Het aantal in januari 1986 komt overeen met dat in 1984. Ten opzichte van 1985 is het aantal daarentegen bijna twee keer zo groot.

Voor gegevens over het voorkomen van de Russische Kauw wordt verwezen naar een artikel elders in dit nummer.

Zwarte Kraai

De Zwarte Kraai is overal in het onderzochte gebied aangetroffen, ook in de open poldergebieden bij Waalwijk en Lith. Het aantal exemplaren komt ongeveer overeen met dat in 1984 en ligt iets boven het peil van 1985.

Roek

Hoewel verspreid voorkomend, komt de Roek minder frequent voor in de polders van Lith, plaatselijk in het overige rivierengebied en in delen van de Kempen. Het totaal aantal komt overeen met dat in 1985 en ligt iets lager dan in 1984.

Bonte Kraai

Een opvallend en merkwaardig verschijnsel is het vrijwel geheel ontbreken van de Bonte Kraai in januari 1986. Er zijn slechts 11 groepen gezien met een totaal van 48 exemplaren. Op een groep van 21 ex na ging het in alle gevallen om 8 of minder vogels per groep.

2. Schaarse wintervogels

Uiteraard zijn er ook in januari 1986 weer een aantal schaarse soorten waargenomen. De gegevens hiervan zijn samengevat in tabel 6, samen met de gegevens uit 1984 en 1985. In deze tabel zijn ook de telresultaten opgenomen van soorten, die algemeen zijn maar onvolledig zijn geteld.

Tabel 6. Resultaten wintervogeltellingen 1984 - 1986: schaarse en onvolledig getelde soorten (aantal ex).

Soort	1984	1985	1986	Soort	1984	1985	1986
Dodaars	29	126	25	Wulp	290	7	444
Fuut	2	25	13	Witgatje	4	37	4
Aalscholver	59	6	18	Kl.. Mantelmeeuw	-	-	1
Roerdomp	1	-	1	Gr. Mantelmeeuw	-	9	56
Wilde Zwaan	-	24	18	Kerkuil	-	2	-
Kl. Rietgans	-	-	2	Steenuil	4	13	8
Canadese Gans	-	1	-	Velduil	1	-	-
Brandgans	-	-	3	IJsvogel	8	1	-
Rotgans	-	-	1	Kuifleeuwerik	-	-	2
Nijlgans	-	2	-	Boomleeuwerik	-	1	-
Bergeend	-	2	7	Strandleeuwer.	-	9	-
Smient	-	6	-	Waterpieper	4	16	26
Wintertaling	12	565	46	Gr. Gele Kwik.	-	1	-
Toppereend	-	-	1	Roodborsttap.	3	-	-
Brilduiker	-	-	1	Kramsvogel	15160	2460	4660
Nonnetje	-	35	13	Koperwiek	1420	129	22
Grote Zaagbek	-	1	4	Russische Kauw	82	73	88
Steppenarend	1	-	-	Putter	11	-	4
Ruigpootbui.	1	4	-	Frater	-	-	6
Korhoen	5	-	3	Barmsijs	1	1	-
Kraanvogel	-	-	1	Kruisbek	10	-	-
Scholekster	-	-	1	Goudvink	1	9	-
Goudplevier	-	-	18	IJsgors	-	1	-
Bokje	-	2	-	Grauwe Gors	1	1	-
Watersnip	2	106	1	Sneeuwgor	-	-	1

Aalscholvers werden langs de Maas gezien. Hieronder bevond zich een groep van 41 exemplaren (Oude Maas bij Boxmeer). De laatste jaren verblijven steeds vaker Aalscholvers langs de Maas. Opvallend in midden en oost Brabant is altijd het geringe aantal Grauwe Ganzen, zo ook in januari 1986.

De grootste groep betrof 110 ex ten oosten van Riel. Tussen de Rietganzen in het Peelgebied werden twee Kleine Rietganzen opgemerkt. Van de Brandgans, die in de kuststreek van Nederland overwintert, werden drie losse beesten gezien, waarvan twee in de poldergebieden van de Maas en een bij Rijen. Bij Someren-Eind werd een verdwaalde Rotgans aan getroffen.

De Bergeenden zijn allen in het rivierengebied vastgesteld. Op een afgraving bij Den Bosch is een Toppereend gezien. Opmerkelijk is het ontbreken van de Smient in het rivierengebied. Ten zuiden van Tilburg zat een volwassen Kraanvogel en in het rivierengebied een eenzame Scholekster.

Merkwaardig is het minieme aantal Goudplevieren, dat in midden en oost Brabant overwintert. Er werd slechts een groep van 18 ex gezien. Het aantal Wulpen dat bij ons overwintert varieert sterk, afhankelijk van de sneeuwbedekking. In januari 1986 werden de meeste in de polders bij Oss en Cuyk aangetroffen.

Over het voorkomen van de Grote Mantelmeeuw is ternauwernood iets bekend. Op twee plaatsen werden concentraties vastgesteld, namelijk op de vuilstort ten noorden van Waalwijk (30 ex) en ten noordoosten van Dongen (30 ex).

Kramsvogels werden pas vanaf half januari in redelijke aantallen waargenomen, maar een groot aantal zoals in 1984 werd bij lange na niet bereikt.

Ronduit belachelijk was het zielige aantal Koperwieken. Hoewel de meeste vogelaars deze soort niet telden (de twee PPD vogelaars echter wel), konden er maar 22 exemplaren worden geregistreerd. In 1984 waren dat er bijvoorbeeld ruim 1400.

Onder de 26 Waterpiepers bevond zich een groep van 25 ex, waargenomen ten zuidoosten van Alphen. Een opvallend schaarse verschijning in midden en oost Brabant is de Frater, waarvan er 6 werden geteld. Tussen Eersel en Steensel werd een Sneeuwgorz gezien.

Dankwoord

De wintervogeltelling is een telling, die altijd op veel medewerking kan rekenen. De tientallen vogelaars die in dit project hun tijd gestopt hebben, willen we op deze plaats hartelijk bedanken.

Literatuur

Heijnen, T., F. Post & J. van der Winden 1986. Avifauna-onderzoek midden en oost Brabant - interim-rapportage. PPD Noord-Brabant, Den Bosch.

Adres: Provincie Noord-Brabant, PPD, afdeling SLI, buro ILG, Brabantlaan 1, 5216 TV Den Bosch.